

*Оксана Письменна***ОЛЕКСАНДРУ ЗЕЛІНСЬКОМУ – МНОГАЯ ЛІТА!**

22 червня свій ювілей відзначає Олександр Зелінський (нар. 1936) – талановитий теоретик, композитор, дослідник, педагог, літератор, громадський діяч – професіонал високого гатунку; доцент кафедри теорії музики ЛНМА ім. М. В. Лисенка, щира, доброзичлива, високоінтелегентна людина.

Здобуття вищої музичної освіти О. Зелінський розпочав уже після навчання на філологічному факультеті Львівського університету ім. Івана Франка. Активна участь у самодіяльності університету, зокрема поїздки слідами Івана Франка, Лесі Українки, Маркіяна Шашкевича та інших великих українців, сприяли розвитку і кристалізації громадських устремлінь, патріотичної відповідальності.

Навчаючись у консерваторії, О. Зелінський вповні скористався цим надбанням. У 1963 році він стає одним з активніших організаторів і членом правління шестидесятницько-десидентського львівського Клубу творчої молоді. Логічним продовженням цього напрямку стало обрання його у 1989 р. Головою первинної організації Народного руху у Львівській консерваторії, де він на той час вже працював, викладаючи музично-теоретичні дисципліни.

Наукові інтереси ювіляра визначалися пошуками, відображенням і утвердженням національної ідентичності української музики. Це можна спостерігати вже в його студентських роботах, писаних під керівництвом Олександри Цалай-Якименко та Мирослава Скорика і присвячених аналізу творчості засновника української музично-теоретичної думки Миколи Дилецького, а продовжувалося в роботах, присвячених верифікації оціночних критеріїв музичної критики 1920-х років (періоду українізації). На жаль, найбільша праця на цю тему залишилася неопублікованою. Зате пощастило іншій праці, що стала топ-завершенням ряду статей з проблематики українського національного гімну – монографії «До історії українського національного гімну».

В останньому періоді творчості привертають увагу праці, присвячені українській побутовій міській музиці 30–40-х років. Тут знаходимо статті про виконавців і творців естрадної музики Галичини, зокрема видання з передмовою тритомника пісень Богдана Весоловського. Наукові досягнення на той час поєдналися з практичною діяльністю. У 1989 р. Олександр Зелінський став організатором, натхненником та художнім керівником ансамблю «Львівське ретро». Концерти цього ансамблю відродили інтерес до української, на той час призабутої, а, вірніше, силоміць вилученої владою з культурного обігу «легкої» музики 30–40-х років ХХ ст. Ансамбль з великим успіхом виступав в українських діаспорних осередках Польщі, США та Канади, а у Львові інспірував велику кількість послідовників.

*Олександр Зелінський
в ювілейний 85-й день народження*

«Львівське Ретро», 1990 р.

Перший ряд: Богдан Генгалю, Леся Боровець, Мар'ян Андрухів.

Другий ряд: Олег Лучанко, Ігор Хитра, Олександр Зелінський, Михайло Богач,
Мирослав Іванів, Олег Лихач

Необхідно згадати і композиторську творчість ювіляра. У цій галузі О. Зелінський називає себе самоуком. Можливо й так – адже в дитинстві йому тільки короткий час довелося перебути під композиторською опікою славного Євгена Козака, а в студентські роки мав лише кілька консультацій з Мирославом Скориком. Але загальний високий рівень музично-теоретичних знань і природна обдарованість О. Зелінського стали добрим підґрунтям для створення ряду переважно вокальних творів, частина з яких дістала своє поліграфічне оформлення у збірках «Солоспів» (1997) та «Це – Львів» (2006). У автора цих збірок немає прагнення вразити слухача незвичним звучанням. Основа творів – яскрава мелодика і супровід, що докладно передає психологічну атмосферу поетичного твору. Цілий ряд солоспівів озвучують тексти з високим громадянським звучанням. Вершиною тут є нонконформістський вірш Ліни Костенко «Коректна ода ворогам» та Драчева «Балада про гуску» – поетична емблема шестидесятиницького руху.

А поряд із творчістю музичною О. Зелінським широко практикувалася і авторська творчість в теле- та радіопередачах. Зараз неможливо порахувати, яка кількість музичних передач різноманітних жанрів – від критичного відгуку і монографічного дослідження до великої театралізованої постановки – була написана і проведена ним по радіо та телебаченню за період від шістдесятих до дві тисячі десятих років.

Безумовно, роки дещо обмежують творчі можливості людини. Та О. Зелінський не піддається плину часу. В його голові снуються нові плани. І хто зна – можливо одного дня ми станемо свідками появи чогось нового в його розгалуженій творчій скарбниці.

А сьогодні ми всі щиро вітаємо ювіляра. Многая літа!

Основні публікації О. Зелінського

1. Море непребраное... (Новознайдений трактат Миколи Дилецького) у співавторстві з О. Цалай-Якименко. *Жовтень*. 1967. № 7.
2. Барви сопрано (Концерт Марії Байко). *Культура і життя*. 28 липня 1971.
3. Из забуття у вічність (Микола Дилецький. „Граматика музикальна”. К.: Музична Україна, 1970). *Жовтень*. 1971. № 12.
4. Нова зустріч з Дубровським. *Вільна Україна*. 10 січня 1973 р.
5. Безсмертя співу (до 100-річчя від дня народження С. Крушельницької). *Жовтень*. 1973. № 9.
6. Львівська Джоконда. *Вільна Україна*. 11 квітня 1976.
7. Безсмертя (до 200-річчя від дня народження М. Березовського). *Жовтень*. 1977. № 6.
8. Видатний композитор і громадянин (до 100-річчя С. Людкевича). *Жовтень*. 1979. № 1.
9. Patriarcha ukrajinske hudby. *Hudebni rozhledy*. 1979. № 11.
10. Критерії оцінки твору. *Музика*. 1982. № 5.
11. До проблеми оціночних критеріїв. *Музика*. 1987. № 3.

12. Перший галицько-український гімн та „невідомий” твір Михайла Вербицького. *Musica Galiciana*. Т. 3. Ряшів, 1999.
13. Промовляє музикою. *Наукові збірники ЛДМА ім. М. Лисенка*. Випуск 3. Олег Криштальський. Статті. Спогади. Матеріали. Львів, 2000.
14. Редакції гімну „Ще не вмерла Україна” в старих рукописах та першодруках. *Musica Galiciana*. Львів, 2001. Т. 6.
15. Вербицький М. Отче наш. Львів, 2001 р. (Упорядкування, редакція, супроводжувальна стаття).
16. Шнерх С. Незмовкна пісня. Львів, 2002 р. (Вступна стаття).
17. Весоловський Б. Прийде ще час. Львів, 2001. (Упорядкування, редакція, вступна стаття).
18. Весоловський Б. Я знов тобі. Львів, 2002. (Упорядкування, редакція, вступна стаття).
19. Українські популярні пісні-романси. Львів, 2002. (Редагування, вступна стаття).
20. Кишакевич Й. Духовні твори. Львів, 2004. (Упорядкування).
21. Купчинський Є. Музичні твори. Львів, 2004. (Редагування).
22. Перші доконцертні виконання гімну „Ще не вмерла Україна”. *Перемишль і Перемиська земля протягом віків*. Перемишль, 2003.
23. Виникнення та перші кроки суспільного життя національного гімну „Ще не вмерла України”. *Актуальні проблеми внутрішньої політики*. № 4. Київ, 2004.
24. Весоловський Б. Усе моє життя. Львів, 2006. (Упорядкування, редагування, вступна стаття).
25. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Т. 1. Тернопіль, 1998. (Редагування).
26. Якубак Я. Аналіз музичних творів. Тернопіль, 1999. (Редагування).
27. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано. Львів, 2002 (Редагування).
28. Слово про вчительку. Олександра П'ясецька. Львів, 2002. (Редагування).
29. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на фортеп'яно. Т. 2. Тернопіль, 2006. (Редагування).
30. Постаті творців розважальної музики Галичини 30-х років ХХ ст. *Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії*. Львів, 2009.
31. До історії Державного гімну України : навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівні акредитації. Львів, 2008.
32. Карпатська мандрівка. Іван Чупашко. *Credo*. Про життя і творчість Марії Крушельницької. Львів, 2009.
33. Спогади про А. Кос-Анатольського. *Анатоль Кос-Анатольський у спогадах сучасників*. Львів, 2009.
34. Це було в далеких п'ятдесятих. *Станіслав Людкевич у спогадах сучасників*. Львів, 2010.
35. Загублене крило Ренати Богданської. *Дзвін*. № 1. 2012.
36. Лишив людям пісню. *Дзвін*. № 2. 2012.
37. Богдан Весоловський, чи танго зі Стрия. *Незалежний культурологічний часопис «І»*, 70, 2012.
38. Славень України «Ще не вмерла» – вершина патріотичної творчості Михайла Вербицького. *Українська музика*. Щоквартальник. Число 1–2. Львів, 2015. С. 142–155.
39. Дещо про музичні джерела «Червоної руті». *Від земного – до небесного*. Книга, видана на вшанування 50-річчя пісні Володимира Івасюка «Червона рута». Чернівці, 2020.

Музичні твори

Збірка «Солоспів» (Львів: Спів Митуси, 1997).

1. *Плач Ярославни* на сл. Тараса Шевченка.
2. *Провесна*, сл. Лесі Українки.
3. *Освідчення*, сл. Олександра Олеся.
4. *Рожевий квіте*, сл. Богдана Лепкого.
5. *Балада про гуску*, сл. Івана Драча.
6. *Очима ти сказав мені*, сл. Ліни Костенко.
7. *Коректна ода ворогам*, сл. Ліни Костенко.
8. *Вечірня пісня*, сл. Богдана Лепкого.
9. *Гойдада, колисенько*, сл. О. Зелінського.
10. *Богородиця Діва*, сл. Анатолія Ковальчука.

Збірка «Це – Львів» (Львів: Сполом, 2006).

1. *Це – Львів*, сл. О. Зелінського.
2. *Блакитна мрія*, сл. Миколи Петренка.
3. *Знову у Львові*, сл. О. Зелінського.
4. *Аеліта*, сл. Богдана Стельмаха.
5. *Львів найкращий*, сл. Петра Шкраб'юка.
6. *Романс мамі*, сл. Іванни Савицької.
7. *Мандрівка по Львову*, сл. О. Зелінського.
8. *Соколики*, сл. О. Зелінського.
9. *Трамвай у Львові*, сл. О. Зелінського.
10. *Соломія*, сл. В. Мартинова та О. Зелінського.
11. *Українське місто*, сл. О. Зелінського.
12. *Львову*, сл. Петра Шкраб'юка.

З невиданих творів

1. *Блаженний муж*, сл. Тараса Шевченка.
2. *Боже, спаси*, сл. Тараса Шевченка.
3. *Любов*, сл. Івана Франка.
4. *Іван Франко*, сл. Богдана Лепкого.
5. *Минеться ніч*, сл. Богдана Лепкого.
6. *Прийди до мене*, сл. Богдана Лепкого.
7. *Розійшлися дві дороги*, сл. Богдана Лепкого.
8. *Музики*, сл. Ліни Костенко.

Деякі твори (пісні) О. Зелінського, збережені тільки в аудіозаписах 1996–2013 років

1. *Чорнобильське танго*. Вик. Леся Боровець і камерний оркестр ЛНМА ім. М. Лисенка.
2. *Америка*. Виконує «Львівське ретро».
3. *Канада*. Виконує «Львівське ретро».
4. *Молодий Майдан*. Сл. Богдана Стельмаха. Виконує хор ЛНМА ім. М. Лисенка.